

Uitbreiding Recreatiegebied Geestmerambacht

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

11 oktober 2007 / rapportnummer 1711-97

1. OORDEEL OVER HET MER

De bestuurscommissie uitbreiding Geestmerambacht¹ wil het recreatiegebied Geestmerambacht uitbreiden. Dit gebied ligt tussen Heerhugowaard, Alkmaar en Langedijk (de vroegere HAL-regio). De uitbreiding omvat naast recreatie ook natuurontwikkeling, waterberging en de aanleg van een baggerdepot. Om de uitbreiding mogelijk te maken wordt voor het recreatiegebied – dat gelegen is binnen de gemeenten Alkmaar én Langedijk – een nieuw bestemmingsplan opgesteld. Ten behoeve van de besluitvorming over het bestemmingsplan is een milieueffectrapport (MER)² opgesteld door de initiatiefnemers.

Tijdens de toetsingsfase heeft de Commissie aan de gemeenten Alkmaar en Langedijk een aantal vragen gesteld over ontbrekende informatie in het MER. In antwoord hierop is door het recreatieschap aanvullende informatie aangeleverd. Deze informatie is betrokken bij de onderhavige toetsing (zie bijlage 1 voor een overzicht van de stukken).

De Commissie is van oordeel dat de essentiële informatie voor de besluitvorming over het bestemmingsplan in het MER en de aanvullende informatie aanwezig is.

In het MER zijn voor de inrichting van het recreatiegebied voor diverse onderdelen en deelgebieden varianten weergegeven. Op basis van deze varianten en de beschreven milieueffecten zijn twee alternatieven samengesteld, het voorkeursalternatief en het meest milieuvriendelijke alternatief (mma). Deze alternatieven komen op de meeste onderdelen overeen. De verschillen betreffen:

- groot- of kleinschalige recreatieve voorzieningen;
- de wijze van de verkeersontsluiting via de N504;
- de locatie van het baggerdepot (in §2.4 wordt ingegaan op aanvullende informatie ten behoeve van de locatiekeuze).

In de richtlijnen is door betrokken gemeenteraden³ gevraagd ook een aantal andere keuzes voor de inrichting van het gebied te beschrijven. Deze keuzes zijn niet in de alternatieven in het MER beschreven, maar komen in de aanvullende informatie toch duidelijk naar voren, het betreft:

- de inrichting van het landschap;
- de locatie waar piekwaterberging kan plaatsvinden;
- een alternatief waarbij een fijnmaziger net van waterlopen aangelegd wordt, met potenties voor natuur en recreatie.

In de volgende hoofdstukken geeft de Commissie een toelichting op het hierboven genoemde positieve oordeel en geeft zij aanbevelingen om de aanvullende informatie op een goede wijze bij de besluitvorming te betrekken.

¹ In deze bestuurscommissie zijn de betrokken gemeenten, het hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en het recreatieschap vertegenwoordigd.

² Voor technische informatie over de m.e.r.-procedure, de rol van de Commissie, samenstelling van de werkgroep en een overzicht van de door de initiatiefnemer aangeleverde stukken wordt verwezen naar bijlage 1. In bijlage 2 is een overzicht van de inspraakreacties opgenomen.

³ Zie vastgestelde richtlijnen door gemeenteraden van Alkmaar en Langedijk, d.d. 26 juni 2006 en 5 juli 2006.

2. TOELICHTING OP HET OORDEEL MET AANBEVELINGEN

2.1 Procedure toetsing

Tijdens de toetsing inventariseert de Commissie of het MER tekortkomingen bevat ten opzichte van de wettelijke vereisten en de richtlijnen. Daarbij staat de vraag centraal of voldoende informatie aanwezig is om het milieubelang een volwaardige plaats te geven bij het besluit over het bestemmingsplan.

De Commissie miste in het MER informatie over de onderdelen water en landschap en heeft daarom een aantal vragen gesteld over het MER en onderliggende studies. Het betrof:

- inzage in het bestemmingsplan en diverse achtergronddocumentatie over landschap, water, natuur en het baggerdepot, waarnaar in het MER verwezen wordt;
- een onderbouwing van de locatiekeuze voor piekwaterberging;
- de beperkte uitwerking van diverse wateraspecten van het gebied.

Het recreatieschap (namens de initiatiefnemer) heeft tijdens de toetsing aanvullende informatie aangeleverd ter beantwoording van deze vragen (voor een overzicht van deze stukken, zie bijlage 1). Uit de aanvullende documentatie bleek dat bij de locatiekeuze voor het baggerdepot in het MER informatie ontbrak (zie verder §2.4).

In dit hoofdstuk geeft de Commissie aan waarom – mede op basis van de aanvullende informatie – nu voldoende informatie aanwezig is over de onderwerpen water, landschap en de locatiekeuze van het baggerdepot.

De Commissie constateert dat het instrument milieueffectrapportage (m.e.r.) in deze procedure niet optimaal is ingezet. Doordat veel informatie gecommuniceerd is via meerdere rapportages en niet in het MER is overgenomen, is het lastig voor geïnteresseerden en belanghebbenden om een goed overzicht te verkrijgen van het voornemen, de alternatieven en de milieueffecten.

2.2 Water

In het MER mist ten opzichte van de richtlijnen de volgende waterinformatie:

- een onderbouwing van de locatiekeuze voor de piekwaterberging;
- een verdere optimalisatie van het terrein als nat recreatiegebied, dit mede in het kader van het meest milieuvriendelijk alternatief.

Het bestemmingsplan en de rapportage 'Watergebiedsplan recreatiegebied uitbreiding Geestmerambacht'⁴ bevatten deze informatie wel.

- De Commissie adviseert bij de ter visie legging van het bestemmingsplan de rapportage 'Watergebiedsplan recreatiegebied uitbreiding Geestmerambacht' toe te voegen.

⁴ Deze rapportage maakt onderdeel uit van de aanvullende informatie die van het recreatieschap is ontvangen, zie ook bijlage 1.

2.2.1 **Piekwaterberging in recreatieplas**

In de richtlijnen is gevraagd piekwaterberging in de recreatieplas als alternatief voor berging in de polder te beschouwen. Het MER stelt dat waterberging in de polder noodzakelijk is. Hiervoor wordt in het nieuwe bestemmingsplan op het deelgebied 'De Druppels' een waterbergingsgebied aangewezen.

Het hoogheemraadschap motiveert deze keuze in het MER met de stelling dat wegens waterkwaliteitsrisico's⁵ en beheerredenen het onwenselijk is voor de andere optie te kiezen, namelijk piekwaterberging in de recreatieplas. Deze stelling was in het MER niet onderbouwd.

De aanvullende informatie bevat deze onderbouwing wel. Het 'Watergebiedsplan recreatiegebied uitbreiding Geestmerambacht' vermeldt dat piekberging een mogelijk negatief effect heeft op de waterkwaliteit en belicht daarnaast de mogelijk positieve kanten van waterberging in de plas, namelijk:

- de waterkwaliteitsrisico's lijken beperkt te zijn, doordat de piekwaterberging betrekkelijk klein is ten opzichte van de totale inhoud van de plas. Daarnaast zal waterberging slechts zelden nodig zijn (eenmaal in de 30 tot 100 jaar);
- er is meer waterberging in de plas mogelijk dan in de polder;
- negatieve effecten in 'De Druppels' worden voorkomen en op deze locatie kan een andere inrichting gerealiseerd worden.

De 'Memo afsluiting Geestmerambachtplas'⁶ geeft ook de waterkwaliteitsrisico's bij berging in de recreatieplas weer. Daarnaast vermeldt deze notitie dat wanneer voor een andere uitlaat van het water gekozen wordt waterkwaliteitsrisico's mogelijk tegengegaan kunnen worden.

Hiermee is voldoende informatie over de verschillende alternatieven voor waterberging aanwezig en kan op basis van de informatie een keuze worden gemaakt.

2.2.2 **'Natte invulling' meest milieu vriendelijk alternatief (mma)**

In de richtlijnen is gevraagd in het kader van het mma een zo 'nat' mogelijke invulling van het terrein uit te werken. Dit zodat voor de combinatie natuur en recreatie de optimale natte inrichting in beeld komt. Het MER bevat deze natte invulling niet, de rapportage 'Watergebiedsplan recreatiegebied uitbreiding Geestmerambacht' wel. Uit deze rapportage blijken positieve effecten voor natuur en recreatie bij een verdere natte inrichting van het gebied door middel van de aanleg van een fijnmaziger net van waterlopen. Daarnaast wordt weergegeven dat om financiële redenen de aanleg van een fijnmaziger net van waterlopen nog niet mogelijk is. Hiermee is de gevraagde informatie, die gezien kan worden als de in het MER ontbrekende uitwerking van het mma, beschikbaar voor de besluitvorming.

- De Commissie signaleert dat naast de in het MER en de aanvullende informatie genoemde alternatieven wellicht ook een faseringsalternatief mogelijk is. In dit alternatief zou bovenstaande inrichtingsoptie (gedeeltelijk) gerealiseerd kunnen worden in een later stadium. De Commissie geeft in overweging dit alternatief – gezien de aanwezige potenties voor natuur en recreatie – ook als keuzemogelijkheid aan de betrok-

⁵ Bijvoorbeeld mogelijke risico's met betrekking tot algengroei en de zwemwaterkwaliteit.

⁶ Onderdeel van de aanvullende informatie, zie verder bijlage 1.

kenen voor te leggen. Dit in het kader van de recreatie- en natuurdoelstellingen die de initiatiefnemer wil bereiken.

2.3 Landschap

In het MER is de huidige situatie van het landschap goed beschreven en is een beoordeling gegeven van de beoogde inrichting van het landschap in de verschillende alternatieven (waaronder het alternatief dat in het bestemmingsplan beschreven is). Deze beoordeling is zeer negatief⁷, daarom beveelt het MER aan om hernieuwde keuzes te maken voor de inrichting van het recreatiegebied. Deze hernieuwde keuzes zijn niet in het MER en ook niet in het bestemmingsplan opgenomen.

In de aanvullende informatie is een natte inrichtingsvariant beschreven die wel wijst op een hernieuwde keuze, zoals in het MER geadviseerd is (zie verder §2.2.2 van dit advies).

Het bestemmingsplan meldt dat het plan een 'ontwikkelingsgericht plan' is. In dit stadium van de planontwikkeling is daarom alleen de inrichting op hoofdlijnen bepaald. De precieze inrichting zal in overleg met bewoners en belanghebbenden de komende jaren nader uitgewerkt worden. Dit mede in het kader van nog te nemen besluiten over bouw- en aanlegvergunningen. Het bestemmingsplan biedt voldoende ruimte voor deze nadere uitwerking.

■ De Commissie adviseert om bij geplande verdere uitwerking van de inrichting de aanbevelingen uit het MER te betrekken.

2.4 Locatiekeuze baggerdepot

In deze paragraaf gaat de Commissie in op de locatiekeuze van het baggerdepot⁸, omdat uit de aanvullende informatie bleek dat bij de locatieafweging in het MER informatie ontbrak.^{9,10}

In het MER zijn drie locaties voor dit depot opgenomen, namelijk in het deelgebied 'in de Druppels', een locatie ten Westen van de RWZI¹¹ en berging in de overdiepte van de recreatieplas. In het MER is berging op de locatie 'in de Druppels' opgenomen in het voorkeursalternatief, dit is in het bestemmingsplan overgenomen.

De Commissie heeft van het recreatieschap het rapport 'Locatieonderzoek Baggerdepot Geestmerambacht' ontvangen, waarnaar in het MER verwezen wordt. Op basis van deze informatie zijn de effectbeoordelingen van de verschillende locaties die in het MER vermeld staan niet onderscheidend en ge-

⁷ Het MER maakt onder andere melding van een inrichting met zeer hoog 'Floriade gehalte', geeft aan dat het plan leidt tot een slecht leesbare en sterk versnipperde ruimtelijke structuur en benoemt de nieuwe structuurlijnen in het landschap als onlogisch en gezocht.

⁸ Het baggerdepot wordt in de stukken ook wel als bouwstoffendepot omschreven.

⁹ Diverse inspraakreacties vragen aandacht voor de locatie van het baggerdepot en mogelijke alternatieven, naast de hier genoemde alternatieven vermelden inspraakreacties 2 en 3 de locatie 'Breekland' als (mogelijk) alternatief.

¹⁰ Ter informatie, de gemeente Alkmaar heeft bij de richtlijnen aangegeven dat de locatiekeuze van het baggerdepot niet in het MER moet worden opgenomen, de gemeente Langedijk heeft aangegeven dat dit juist wel moet gebeuren

¹¹ Riool Water Zuivering Installatie.

deeltelijk incorrect¹². Het rapport geeft daarnaast diverse argumenten die tegen de voorkeurslocatie van het depot (in de Druppels) pleiten en voor de locatie ten Westen van de RWZI of voor berging van baggerspecie in de overdiepte van de recreatieplas. Deze argumenten zijn niet in het MER opgenomen en daarom ook niet meegewogen.

- De Commissie adviseert om bij de beargumentering van het besluit expliciet in te gaan op de informatie uit het rapport 'Locatieonderzoek Baggerdepot Geestmerambacht' en te motiveren waarom de locatie van het baggerdepot niet ten westen van de RWZI of in de recreatieplas gerealiseerd kan worden.

3. OVERIGE OPMERKINGEN OVER HET MER MET AANBEVELINGEN

In dit hoofdstuk geeft de Commissie adviezen die naar haar mening van belang zijn voor de kwaliteit van de besluitvorming, maar geen betrekking hebben op tekortkomingen.

3.1 Landbouweffectenrapportage en ganzenoverlast

Het recreatieschap Geestmerambacht heeft de effecten van de uitbreiding van het recreatiegebied op de landbouw laten onderzoeken. Dit in het kader van de landbouwparagraaf van de m.e.r.-procedure. Eén van de conclusies van dit onderzoek is dat mogelijke schade aan gewassen door een toename van de ganzenpopulatie kan optreden. In de landbouweffectenrapportage wordt daarom geadviseerd rasters van kippengaas aan te brengen langs de waterand om de omvang van de ganzenpopulatie te beperken.

- De Commissie geeft in overweging te onderzoeken of – in plaats van de toepassing van kippengaas – de plas en relevante waterpartijen omzoomd kunnen worden met grasruigtes of half-natuurlijke graslanden. Hierdoor worden de waterpartijen minder aantrekkelijk voor broedkolonies van grauwe ganzen. Deze inrichting sluit wellicht beter aan op de doelstellingen van de initiatiefnemers.

3.2 Peilverhoging

Bewoners van de lintbebouwing langs de Koedijk geven in inspraakreacties aan dat – ondanks het handhaven van de laagwatersloot ter plaatse – er risico zal zijn voor wateroverlast. In het rapport waterkwaliteit Koedijk¹³ is deze mogelijke wateroverlast in beeld gebracht. Dit rapport komt tot de conclusie dat er een risico is voor bebouwing. Alhoewel het rapport verwacht dat de effecten beperkt zijn, adviseert het rapport nader onderzoek om dit te verifiëren.

- De Commissie adviseert bij de verdere uitwerking van de inrichting van het gebied de aanbeveling voor nader onderzoek naar mogelijke wateroverlast over te nemen.

¹² In het MER komen bij de effectbeoordelingen van de verschillende locaties – zie tabel pagina 129 – door de gekozen scoringsmethodiek geen verschillen naar voren tussen de 3 benoemde locaties van het baggerdepot. Zo komt bijvoorbeeld niet tot uitdrukking dat de locaties in de Druppels en ten westen van de RWZI negatief in plaats van neutraal scoren op natuur (door de inrichting als baggerdepot is geen natuurlijke en recreatieve inrichting op deze locaties meer mogelijk). Daarnaast scoort de plas door het hanteren van kennisleemtes mogelijk onterecht niet positief voor natuur, waterberging en waterkwaliteit.

¹³ Onderdeel van de aanvullende informatie, zie verder bijlage 1.

3.3 Bestemmingsplan

In het bestemmingsplan wordt op de bijgevoegde plankaart voor het zuidelijk deel van de uitbreiding Kleimeer de bestemming *recreatie - dagrecreatie* aangegeven. In de toelichtende tekst in het bestemmingsplan wordt onder andere op afbeelding 5.10 en in §5.5.3 een inrichting weergegeven, die wijst op de bestemming *natuur - recreatie*¹⁴. Dit sluit ook aan op de beschrijving van de inrichting in het MER.

- De Commissie adviseert de plankaart en (toelichtende) teksten met elkaar in overeenstemming te brengen.¹⁵

¹⁴ Het merendeel van de inspraakreacties maakt melding van dit verschil.

¹⁵ Leg hierbij uit of het in het zuidelijke gedeelte van het deelgebied uitbreiding Kleimeer om de bestemming natuur met als neven doel recreatie gaat of om een bestemming die primair bedoeld is voor recreatie.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Initiatiefnemer: bestuurscommissie Uitbreiding Geestmerambacht

Bevoegd gezag: gemeenteraad Alkmaar en gemeenteraad Langedijk

Besluit: nieuw bestemmingsplan

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C10.1

Activiteit: uitbreiding recreatiegebied Geestmerambacht

Betrokken documenten:

- MER uitbreiding recreatiegebied Geestmerambacht, Arcadis, 21 juni 2007;
- Bestemmingsplan uitbreiding recreatiegebied Geestmerambacht, Arcadis, 21 juni 2007;
- Watergebiedsplan recreatiegebied uitbreiding Geestmerambacht, Grontmij, 9 mei 2007;
- Landbouweffecten uitbreiding Geestmerambacht, CLM, april 2007;
- Waterkwaliteit Koedijk, Grontmij, 8 maart 2007;
- Memo afsluiting Geestmerambachtplas, Arcadis, 31 augustus 2006;
- Baggerdepot Geestmerambacht locatieonderzoek, versie 2, Grontmij, 27 mei 2005;
- Voorbereiding ontheffingsaanvraag peilbesluit, Grontmij, 21 april 2005;
- Waterbalans Geestmerambachtplas en Kleimeer, Grontmij, 18 april 2005;
- Uitbreiding recreatiegebied Geestmerambacht, onderdeel natuurtoets, Grontmij, 7 december 2004;
- Waterbeheer naar een hoger peil, Grontmij, 20 november 2002;
- Waterhuishoudingsplan Uitbreiding Recreatiegebied Geestmerambacht, Grontmij, 19 oktober 2000.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieumomstandigheden of te onderzoeken alternatieven.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in "De Langedijker lokaal": 9 februari 2006

aanvraag richtlijnenadvies: 22 februari 2006

ter inzage legging startnotitie: 10 februari 2006

richtlijnenadvies uitgebracht: 18 april 2006

richtlijnen vastgesteld: 26 juni 2006 en 5 juli 2006

kennisgeving MER in "Stadskrant gemeente Alkmaar": 27 juni 2007 en "Langedijker Nieuwsblad": 11 juli 2007

aanvraag toetsingsadvies: 16 juli 2007

ter inzage legging MER: 28 juni 2007 en 12 juli 2007

toetsingsadvies uitgebracht: 11 oktober 2007

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing inventariseert de Commissie eerst of er tekortkomingen zijn in het voldoen aan de (vooraf) gestelde eisen. Vervolgens beoordeelt de Commissie de ernst van de eventuele tekortkomingen. Daarbij staat de vraag centraal of de benodigde informatie aanwezig is om het milieubelang een voldoende plaats te geven bij de besluitvorming. Is dat naar haar mening niet het geval dan signaleert de Commissie dat er sprake is van een zogenoemde 'essentiële tekortkoming'. De Commissie adviseert dan dat die informatie alsnog beschikbaar komt, alvorens het besluit wordt genomen. Overige tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. Deze werkwijze impliceert dat de Commissie zich in het advies tot hoofdzaken beperkt en niet ingaat op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

dr.ir. G. Blom (voorzitter)
drs. J.M. Brils
drs. S.J. Harkema (secretaris)
drs. M.A. Kooiman
ir. A.J.G. van der Maarel
prof. dr .ir. F.M. Maas

BIJLAGE 2: Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. R. en A. Sombroek, Koedijk
2. P.C.S. Callenbach-Buur, Oudkarspel
3. Bewonersgroep Wagenweg Koedijk/Oudkarspel, Koedijk
4. J. Kuiper-Van Den Berg, Bergen
5. Bewoners Belangenvereniging Kanaaldijk, Koedijk
6. Stichting Dorpsbelang, Koedijk
7. Boerderij De Swaan, Zuid-Scharwoude
8. LTO Noord namens F.J.M. Koopman en A.M. van der Sluis, Koedijk
9. S. Bouber-Van Zoeren, Koedijk
10. LTO Noord, Haarlem
11. C. Walraven, Koedijk
12. E. Kuilboer, Koedijk
13. R.H. Timmer, Koedijk
14. B.V. v/h Gebr. van Willigen namens Oena B.V. te Oud-Beijerland en Mourik Projectontwikkeling B.V. te Groot-Ammers
15. F.H. Over, Warffum
16. N. Schuyt mede namens bewoners Schipperspad, Smidspad en Bregjesakker, Koedijk
17. R. en C. Korstanje, Koedijk
18. A. Kruijer, Oudkarspel
19. T.J.M. de Jong en G.C. de Jong-Klaver, Oudkarspel
20. A.M. van der Sluis, Koedijk
21. Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Edam
22. S.I. Siewertsen, Oudkarspel
23. E.P. Teljeur, Koedijk
24. 21 eensluidende reacties bewoners kanaaldijk, Koedijk

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Uitbreiding Recreatiegebied Geestmerambacht

De bestuurscommissie uitbreiding Geestmerambacht wil het recreatiegebied Geestmerambacht uitbreiden. De uitbreiding omvat naast recreatie ook natuurontwikkeling, waterberging en de aanleg van een baggerdepot. Om de uitbreiding mogelijk te maken wordt voor het recreatiegebied – dat gelegen is binnen de gemeenten Alkmaar én Langedijk – een nieuw bestemmingsplan opgesteld. Ten behoeve van de besluitvorming over dit plan is een milieueffectrapport (MER) opgesteld. De Commissie voor de milieueffectrapportage geeft in dit advies weer of in het MER de benodigde (milieu)informatie voor de besluitvorming aanwezig is.

ISBN: 978-90-421-2195-9